

Betænkning

over forslag til lov om vandforsyning.

(Afgivet af udvalget den 20. marts 1969).

Udvalget har holdt 11 møder og har herunder haft samråd med indenrigsministeren, som endvidere skriftligt har besvaret en række spørgsmål fra udvalget.

Der er modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra

Amtsrådsforeningen i Danmark,

Bymæssige Kommuner,

Den danske Købstadforening,

De samvirkende Kommunalforeninger i Danmark,

De samvirkende danske Husmandsforeninger,

De samvirkende danske Landboforeninger,

Foreningen af Vandværker på Sjælland,

Sammenslutningen af Vandværker i Midtjylland,

Revisor K. Högberg Johansen,

Københavns magistrat,

Sammenslutningen af formænd for afvandsings- og landvæsenskommissioner og

Sammenslutningen af teknisk sagkyndige i vandforsyningsforhold.

Udvalget har overvejet spørgsmålet om, til hvilke myndigheder vandforsynings-sagerne bør henlægges. Udvalget er enig i, at den udvikling af kommunale planlægningsinstanser, som antagelig vil blive en følge af kommunalreformen, må føre til, at der bør gives kommunerne større afgørelsesmyndighed i vandforsyningssager — formentlig således, at der også til den tid ved siden af kommunerne skal findes en særlig instans til foretagelse af undersøgelser og afgørelse af ekspropriationsspørgsmål, erstatningsspørgsmål og spørgsmål om tekniske krav — men at det er for tidligt at stille

forslag i så henseende. Udvalget har overvejet, om der specielt for vandforsynings-sagernes vedkommende allerede nu bør stilles forslag om at lade landvæsenskommissionernes myndighed gå over til et mindre antal, eventuelt i alt 2-3, faste vanddomstole, hvorved bemærkes, at der for vandforsyningssager i langt højere grad end for spildevandssager kan være behov for samlet planlægning over betydelige områder, og at der allerede i lovforslagets § 5 er stillet forslag om særlige landvæsenskommissioner til behandling af vandforsyningssager i områder med betydeligt vandbehov. Udvalget har dog fundet det rigtigst at udskyde også dette spørgsmål til en senere reform, men skal henstille til regeringen, at der iværksættes en undersøgelse om muligheden for en ordning, hvorefter landvæsenskommissionerne såvel for vandforsyning som for spildevandssagers vedkommende afløses af egentlige vanddomstole.

Udvalget har fundet det ønskeligt, at grænsen for den vanding af landbrugs- og skovbrugsarealer, som skal kunne foretages alene med kommunalbestyrelsens tilladelse, jfr. § 12, stk. 1, nr. 3 og 4, kan forhøjes i egne af landet, hvor grundvandsdannelsen er betydelig og vandbehovet ringe. Der henvises herom til ændringsforslagene nr. 5, 15 og 16.

Udvalget har overvejet, om der i lovforslaget kunne gennemføres større ligestilling mellem private vandforsyningsanlæg, der tjener til almen vandforsyning, og offentlige vandforsyningsanlæg. Udvalget har dog under hensyn til den forholdsvis

løse kontrol med private vandværker fundet det overvejende betænkeligt at udvide adgangen til ekspropriation til fordel for private fællesvandværker ud over, hvad der følger af lovforslagets § 15, stk. 2, og § 42. Udvalget har derimod fundet det rimeligt at give mulighed for at inddrage grundejere under allerede eksisterende private vandværker i medfør af forslagens § 25, stk. 2, uanset om ikke alle de pågældende grundejere er enige i, at værket i denne forbindelse fortsætter som privat. Der henvises herom til ændringsforslag nr. 12. Udvalget har endelig fundet det rigtigst, at kommunalbestyrelsernes afgørelser også om private vandværkers regulativer kan indbringes for en tilsynsmyndighed, jfr. ændringsforslag nr. 28.

Udvalget har drøftet et forslag fra landbrugsorganisationerne om, at lovforslagets bestemmelser om erstatning for skader ved grundvandstandssænkning, jfr. § 19, stk. 1, suppleres med en regel, hvorefter vandforsyningsanlægget skal betale erstatning, medmindre det kan påvises, at der ikke foreligger den fornødne årsagsforbindelse mellem sænkning og skade. Udvalget har imidlertid ikke ment at burde optage en sådan regel i lovforslaget.

Udvalget har endvidere overvejet, om det er rimeligt at opretholde reglen i forslagens § 22, stk. 3, om differentiering af vandpriserne i områder, hvor et antal kommuner teknisk er henvist til at tage deres vand fra et større vandforsyningssystem, som tilhører en centralkommune. Indenrigsministeren har herom oplyst over for udvalget, at reglerne i § 22 ikke skal ses som udslag af et almindeligt princip for leveringsvilkår fra et fælles vandforsyningsanlæg i et udviklingsområde, og at man antagelig i en række fremtidige tilfælde, hvor der skal oprettes vandværker i sådanne områder, vil undlade at give den oprettende kommune eneret til bestemte vandmængder; man vil tværtimod forpligte kommunen til at levere vand fra værket til andre kommuner, som værket ligger naturligt for, i det ubestemte omfang kommunerne får brug for vandet. I så fald må alle kommunerne senere deltage i videreudbygning af vandforsyningen til en fælles pris for det pågældende og senere værker. En sådan ordning vil kunne bestemmes af landvæsenstretterne med hjem-

mel i §§ 18, stk. 1, 20 og 21. Prisreglerne i § 22 har herefter kun betydning, hvor der allerede er givet eller fremtidig måtte blive givet en kommune eneret til en bestemt vandmængde. Ministeren har oplyst, at han finder det urigtigt at gribe prismæssigt ind over for en sådan eneret uden samtidig at kunne løse andre tvivlsspørgsmål mellem kommunerne på områder, der ikke vedrører vandforsyningen. Udvalget er med ministeren enig i, at spørgsmålet bør løses ved en samlet løsning af tvivlsspørgsmål mellem de pågældende kommuner, hvorved bemærkes, at der i øjeblikket forhandles om en sådan løsning for hovedstadsområdet vedkommende.

Endvidere har udvalget overvejet rækkevidden af lovforslagets § 39, herunder med henblik på bestemmelsens anvendelse på spredning af vejsalt og kunstgødning og sprøjtning med ukrudts-, skadedyrs- og svampedræbende midler. Indenrigsministeren har i denne forbindelse udtalt, at der ikke i øjeblikket er grund til at antage, at disse spredninger, der har store nyttevirkninger, ved fornuftig anvendelse vil medføre skader, som skulle nødvendiggøre indskriden efter § 39. Stoffernes virkning på vandforsyningen i fremtiden bør dog undersøges nærmere, hvilket lovforslagets § 49 giver forøget mulighed for. Endelig har udvalget overvejet, hvilke regler indenrigsministeren bør kunne give i medfør af § 39, stk. 2, navnlig om indskriden over for allerede nedgravede olie- og benzintanke. Udvalget er med ministeren enig i, at der næppe vil kunne siges noget nærmere herom, forinden det teknikerudvalg, som for tiden arbejder med spørgsmålet, har afgivet betænkning, og udvalget har derfor taget til efterretning, at indenrigsministeren til sin tid vil tilsende folketinget teknikerudvalgets betænkning.

Efter udvalgets gennemgang af lovforslaget har indenrigsministeren stillet nedenstående ændringsforslag nr. 1-31, som er tiltrådt af udvalget, og hvorom nærmere henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller *udvalget* lovforslaget til *vedtagelse* med de af indenrigsministeren stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag.

Af indenrigsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 4.

1) Stk. 2, 1. pkt., affattes således:
„Landbrugsministeren udnævner efter indstilling fra Københavns borgerrepræsentation et antal landvæsenskommisærer, der skal kunne fungere i vandforsyningssager, som behandles efter stk. 1, og som berører Københavns kommunes forhold, og i vandforsyningssager, der behandles efter §§ 5 eller 6.“

Til § 7.

2) I stk. 2, 2. pkt., ændres „projektering“ til: „planlægning“.

Til § 8.

3) I stk. 2, 1. pkt., ændres „8“ til: „9“.
I stk. 2, 3. pkt., ændres „1 medlem, der skal være byplansagkyndig“ til: „1 medlem, der skal være sagkyndig i by- og regionplanlægning“.

I stk. 2 indføjes efter 4. pkt. som nyt punktum: „1 medlem beskikkes efter indstilling fra de kommunale organisationer og Københavns og Frederiksberg kommunalbestyrelser i forening.“

Til § 12.

4) I stk. 1, nr. 1, indføjes foran „interessentskab“ ordene: „andelselskab eller“.

5) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke: „Stk. 0. Efter indhentet udtalelse fra vandforsyningsrådet kan indenrigsministeren med virkning for nærmere angivne områder af landet forhøje den grænse for vandindvindingen, som er fastsat i stk. 1, nr. 3 og 4. Ministeren kan senere efter indhentet udtalelse fra vandforsyningsrådet ændre eller tilbagekalde en sådan forhøjelse.“

6) I stk. 2 og i stk. 5 ændres „stk. 1“ til: „stk. 1 og 2“.

Til § 16.

7) I stk. 2, 1. pkt., ændres „primærkommuner“ til: „amts- og primærkommuner.“

Til § 19.

8) I stk. 2, 3. pkt., ændres „interessentskab“ til: „andelselskab eller interessentskab“.

I stk. 2, 4. pkt., udgår „interessentskab“ i 2. linje, og slutningsordet „interessentskabet“ ændres til: „selskabet“.

Til § 20.

9) I stk. 2, 1. pkt., ændres „sådanne, der søger om tilladelse til et offentligt vandforsyningsanlæg“ til: „vandforsyningsanlæg, der tilhører det offentlige eller er beregnet til almen vandforsyning“.

Til § 22.

10) I stk. 2, 1. pkt., ændres ordene „og den kan ikke uden enighed mellem parterne omfatte vand til erhvervsvirksomheder, der forbruger større vandmængder“ til: „og den modtagende kommune må ikke levere vand til erhvervsvirksomheder ud over et af landvæsensretten fastsat kvantum pr. virksomhed, medmindre den leverende vandforsyning tiltræder leveringen“.

Til § 25.

11) I stk. 1, 3. pkt., ændres „interessentskab“ til: „andelselskab eller interessentskab“.

I stk. 1, 4. pkt., udgår „interessentskab“ i 2. linje, og slutningsordet „interessentskabet“ ændres til: „selskabet“.

12) I stk. 2 tilføjes som 3. pkt.: „Landvæsensretten kan dog bestemme, at tilslutning skal ske til et privat vandforsyningsanlæg, eventuelt på nærmere angivne vilkår, uanset at de grundejere, som tilsluttes, ikke er enige heri.“

Til § 26.

13) I stk. 1 indsættes efter 1. pkt. som nyt punktum: „Landvæsensretten kan herefter træffe bestemmelse om tilbagekaldelsen, når vægtige grunde taler for det.“

Til § 27.

14) I stk. 2, næstsidste linje, indsættes foran „interessentskab“ ordene: „andelselskab eller“.

Til § 30.

15) Efter stk. 2 indsættes som nyt stykke:

„Stk. 3. I tilfælde, hvor en kommunalbestyrelse har givet tilladelse til indvinding af vand til vanding af landbrugsafgrøder

eller til skovbrug i medfør af § 12, stk. 2, jfr. § 12, stk. 1, nr. 3 og 4, finder reglerne i stk. 1 og 2 tilsvarende anvendelse på den del af indvindingen, som overstiger, hvad der kunne tillades efter § 12, stk. 1, nr. 3 og 4.“

Til § 31.

16) I stk. 1 tilføjes som 3. pkt.: „§ 30, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse“.

Til § 36.

17) I 1. pkt. ændres „Reglerne i §§ 11-29, 30, stk. 1, og 31“ til: „Reglerne i dette kapitels §§ 11-31“. I 2. pkt. ændres „§ 12“ til: „nærværende lovs § 12“.

Til § 40.

18) I stk. 1, 2. pkt., tilføjes efter „ajle“: „eller ensilagesaft“.

Til § 41.

19) I stk. 1, 1. pkt., udgår ordene „uden erstatning“.

20) I stk. 2, 1. pkt., ændres ordene „der omfattes af området“ til: „hvis interesser antages at ville blive berørt af forbudet i stk. 1“.

I stk. 2, sidste pkt., ændres slutningsordene „til de pågældende grundejere og brugere om fastlæggelsen af området“ til: „til de grundejere og brugere, hvis interesser berøres, om fastlæggelsen af området og indholdet af forbudet“.

21) I stk. 3 udgår sidste pkt.

Til § 45.

22) I stk. 1 tilføjes som 3. pkt.: „Under særlige omstændigheder kan retten dog undlade at fastsætte beskyttelsesområde“.

23) I stk. 3 ændres „2. og 3. pkt.“ til: „2. pkt.“.

24) Stk. 4, 2. pkt., affattes således: „Retten skal drage omsorg for, at inddragelsen under beskyttelsesområdet og indholdet af bestemmelserne i stk. 2 og de forbud, der måtte være fastsat i medfør af stk. 3, tinglyses på vedkommende ejendom med prioritet forud for alle panthavere i ejendommen“.

Til § 50.

25) Ordene „Finder sundhedskommissionen, at et vandforsyningsanlæg er sundhedsfarligt“ ændres til: „Finder sundhedskommissionen i den kommune, hvor et vandforsyningsanlæg helt eller delvis ligger, eller hvor vandforbruget foregår, at vandforsyningsanlægget er sundhedsfarligt“.

Til § 54.

26) Efter 1. pkt. indføres som nyt punktum: „Indenrigsministeren kan overlade stadfæstelsesbeføjelsen til en stedlig tilsynsmyndighed.“

Ny paragraf.

27) Efter § 55 indsættes:

„B. Vandforsyninger, der forestås af staten.

§ 00. For vandforsyninger, der forestås af staten, finder §§ 51-55 tilsvarende anvendelse i det omfang, det bestemmes i vandforsyningens regulativ. Regulativet udfærdiges af vedkommende minister.“

I overskriften over § 56 ændres „B“ til: „C“.

Til § 56.

28) Som 2. pkt. tilføjes: „Kommunalbestyrelsens afgørelse kan indbringes for indenrigsministeren, der dog kan overlade sin beføjelse til en stedlig tilsynsmyndighed.“

Til § 62.

29) I næstsidste linje ændres „§ 12, stk. 4“ til: „§ 12, stk. 5“.

Til § 64.

30) Paragraffen udgår.

Til § 68.

31) I stk. 1, 4. sidste linje, ændres „§ 12, stk. 4“ til: „§ 12, stk. 5“.

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ændringsforslaget tilsigter at tydeliggøre, i hvilke vandforsyningssager de københavnske landvæsenskommissærer kan fungere.

Til nr. 2.

Ændringen er redaktionel.

Til nr. 3.

Ved forslaget fremhæves det, at det medlem af vandforsyningsrådet, som skal beskikkes efter indstilling fra boligministeren, skal være sagkyndig i planlægning i videre forstand. Endvidere foreslås det at udvide rådet med et medlem, der skal beskikkes efter indstilling fra de kommunale organisationer og Københavns og Frederiksberg kommunalbestyrelser i forening; dette må anses for rimeligt under hensyn til kommunernes fremtrædende stilling inden for regionplanlægning og vandforsyning.

Til nr. 4.

Når private fællesvandværker oprettes af sammenslutninger af forbrugere, oprettes de i praksis næsten altid enten som andelselskaber, eventuelt med begrænset ansvar, eller som ansvarlige interessentskaber. Det findes rimeligt, at bestemmelsen omfatter begge disse former for private fællesvandværker.

Til nr. 5.

Bestemmelserne i § 12, stk. 1, betyder dels, at der kan gives indvindingsstilladelser i det angivne omfang, uanset om vandressourcerne i området i øvrigt er stærkt trængt, eventuelt helt beslågt, dels at tilladelserne kan gives af kommunalbestyrelsen, således at der ikke opstår besvær og udgifter ved at indbringe sagen for en landvæsensret. 2.000 m³-grænsen for vandingsanlæg i § 12, stk. 1, nr. 3 og 4, er fastsat under hensyn til, at en højere indvindingsgrænse antages at kunne skabe vanskeligheder i en række egne af landet — herunder egne med ringe grundvandsressourcer eller stort vandbehov — dels ved at forhindre anden vandindvinding, dels ved at medføre sådanne skader ved sænkning af grundvandstanden, at der bør være mulighed for at erstatte skaderne. Tilladelse til vanding ud over den angivne grænse vil kunne gives af en landvæsensret efter lovforslagets §§ 13 f.

Der findes imidlertid, som anført i 1961-betænkningen side 32, sp. 1, 2. stk., områder af landet, i hvert fald i egne af Vestjylland, hvor grundvandsdannelsen er så betydelig og forbruget af grundvandet så ringe, at

problemer som de nævnte først kan antages at opstå ved vandingsanlæg, hvis indvinding er en del højere end den nævnte grænse på 2.000 m³ årligt. Det foreslås derfor, at indenrigsministeren efter indhentet udtalelse fra vandforsyningsrådet skal kunne bestemme, at grænsen i stk. 1, nr. 3 og 4, skal forhøjes i nærmere angivne områder af landet.

Ministerens skal efter indhentet udtalelse fra vandforsyningsrådet kunne ændre eller tilbagekalde sin bestemmelse om forhøjelsen. En sådan ændring eller tilbagekaldelse får ingen virkning for de tilladelser, som allerede er givet i medfør af ministerens bestemmelse, men det foreslås i ændringsforslag nr. 15 og 16, at tilladelsen for forhøjelsens vedkommende skal kunne tilbagekaldes af en landvæsensret i medfør af forslaget § 30 og § 31, stk. 1.

Til nr. 6.

Ændringerne er konsekvensændringer af ændringsforslag nr. 5.

Til nr. 7.

Det foreslås, at også amtskommunen skal underrettes om og indvarsles til en landvæsensretssag om vandforsyning, da også amtskommunen kan være interesseret i at koordinere vandforsyningssagen med anden planlægning.

Til nr. 8.

Der henvises til bemærkningerne til nr. 4.

Til nr. 9.

Ved ændringsforslaget gives der mulighed for at pålægge den kommune, der får vandindvindingsstilladelsen, at levere vand ikke alene til andre offentlige vandforsyningsanlæg, men også til private fællesvandværker.

Til nr. 10.

Det foreslås, at landvæsensretten i sin afgørelse om leveringspligt efter § 22 skal fastsætte grænsen for de erhvervsleverancer, som den vandmodtagende kommune kan påtage sig uden den leverende vandforsynings tiltrædelse.

Til nr. 11.

Der henvises til bemærkningerne til nr. 4.

Til nr. 12.

I § 19, stk. 2, og § 25, stk. 1, som drejer sig om tvangsmæssig inddragelse af grundejere under et i sagens anledning oprettet vandværk, har man fundet det rigtigst at fastholde, at værket skal oprettes som offentligt, medmindre alle de grundejere, hvis bestående vandforsyningsanlæg skal afløses af tilslutning til vandværket, er enige i, at værket oprettes som privat. Baggrunden for dette er, at garantierne for driften af et offentligt vandværk antages større end garantierne for driften af et privat. I § 25, stk. 2, som drejer sig om tvangsinddragelse under et *allerede eksisterende vandværk*, synes det på den anden side urimeligt, at uvilje hos flere eller færre af de grundejere, som skal tilsluttes, skal kunne nødvendiggøre, at et i god drift værende privat vandværk overtages som offentligt for at gennemføre tilslutningen. Det foreslås derfor, at landvæsensretten i dette tilfælde skal kunne bestemme inddragelse under et privat vandværk, eventuelt på særlige vilkår — f. eks. at vedkommende grundejere ikke inddrages i et fælles økonomisk ansvar for vandværket, men alene bliver almindelige kunder.

Til nr. 13.

Det er fundet rimeligt at fastslå, at et privat vandværks indvindingstilladelse kun kan inddrages efter § 26, når vægtige grunde taler for det.

Til nr. 14.

Der henvises til bemærkningerne til nr. 4.

Til nr. 15 og 16.

Der henvises til bemærkningerne til nr. 5. Udgangspunktet for tidsfristen for tilbagekaldelse efter § 30, stk. 1, og for første tilbagekaldelse efter § 30, stk. 2, må med hensyn til de pågældende vandingsanlæg normalt være kommunalbestyrelsens tilladelse.

Til nr. 17.

Man har i opregningen i begyndelsen af paragraffen medtaget reglen i § 30, stk. 2, om ophør af tilladelse til vanding, idet denne regel kan få betydning ved vanding fra overfladevande, som ikke omfattes af vandloven. I øvrigt er ændringerne redaktionelle.

Til nr. 18.

Det findes rimeligt at undtage også beholdere, som alene anvendes til ensilagesaft, eller som alene anvendes til ajle og ensilage-saft, fra kravet om tilladelse fra sundhedsmyndigheden.

Til nr. 19.

De pågældende ord foreslås slettet, da det følger allerede af § 40, stk. 1 og 3, og af sidste pkt. i § 69, at der normalt ikke kan gives erstatning for sådanne forbud.

Til nr. 20.

Ændringsforslaget tilsigter at give en almindelig adgang til at undlade individuelle indvarslinger og meddelelser i tilfælde, hvor etableringen af beskyttelsesområdet må antages uden større praktisk betydning, navnlig i fuldt kloakerede områder.

Til nr. 21.

Der henvises til bemærkningerne til nr. 19.

Til nr. 22.

Der findes i Århus et kommunalt overfladevandsanlæg, som alene leverer industri-vand til forskellige benyttelser, hvor vandets renhed er af mindre betydning, f. eks. spuling, køling og kedelfødevand. For sådanne vandforsyningsanlæg kan det næppe være nødvendigt at fastsætte et beskyttelsesområde efter § 45. Ændringen tager sigte herpå.

Til nr. 23.

Ændringen er en konsekvens af ændringsforslag nr. 21.

Til nr. 24.

Ændringen er en følge af ændringsforslag nr. 20.

Til nr. 25.

Ved ændringsforslaget gøres det klart, at der i tilfælde, hvor en kommune har sit vandforsyningsanlæg liggende i en anden kommune, kan skrives ind over for anlægget både af den vandforbrugende kommunes sundhedskommission og af sundhedskommissionen i den kommune, hvor anlægget ligger.

Til nr. 26.

Ved ændringsforslaget gives der mulighed for at lade stadfæstelsesbeføjelsen gå over

til en stedlig tilsynsmyndighed. Indenrigsministeren vil i så fald kunne forbeholde sig en afgørelsesmyndighed som 3. instans.

Til nr. 27.

Ændringsforslaget er indsat bl. a. for at give mulighed for, at visse statshavne, som aftager deres vand fra et kommunalt vandværk og derefter som selvstændigt forsyningsled videredistribuerer vandet til brugere i havnen, kan inddrive vandafgiften hos pakhusejere m. v. efter reglerne i § 55.

Til nr. 28.

I overensstemmelse med, at kommunalbestyrelsernes udfærdigelse af regulativbestemmelser for kommunale vandværker

skal kunne indbringes for højere myndighed, findes det rimeligt at foreslå en indbringelsesadgang også for kommunalbestyrelsernes udfærdigelse af regulativer for private vandværker.

Til nr. 29 og 31.

Ændringerne er konsekvenser af ændringsforslag nr. 5.

Til nr. 30.

Ved det forslag til lov om stempelafgift, som i øjeblikket behandles i Folketinget, og som ventes gennemført med ikrafttræden i 1969, vil § 64 blive overflødig, idet lovforslaget om stempelafgift indeholder de fornødne regler om afgiftsfritagelse.

Stæhr Johansen.

Juul-Madsen,
formand.

Poul Schlüter.

Niels Ravn.

Enggaard,
næstformand.

Evan Jensen.

Kristen Østergaard.

Nordqvist.

Amtoft.

Skovmand.

Hans Hækkerup.

Ove Hansen.

Waldemar Laursen.

Ejner Nielsen.

Børge Schmidt.

Chr. Thomsen.

Krog Hansen.